

TELEGRAFUL ROMANU

Telegraful este de două ori pre septembra:
Duminică și Joi. — Prenumeratia se face în Sibiu la expeditiile joile, pre afara la c. r. poște cu bani și prin seriori francate, adresee către expediție. Pretul prenumeratiei pentru Sibiu este pre anu 7 fl. v. a. și pre o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 23.

ANULU XXII.

Sabiiu in 21 Martiu (2 Aprile) 1874.

tra celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarhia pre unu anu 8 fl. și pre o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru primele și terii straine pre anu 12 1/2 fl. anu 6 fl. Inseratele se plătesc pentru întâia óra cu 7 er. și în urmă, pentru a doua óra cu 5 1/2 er. și pentru a treia repetare cu 3 1/2 er. v. a.

Invitare de prenumeratia

„Telegraful Romanu“

pre patrariul alu doilea (Apriliu—Iuniu) alu anului 1874. — Pretul abonamentului pre 1/4 de anu e :

Pentru Sabiiu 1 fl. 75 cr. v. a.

Pentru Monarchia austro-ungureșca 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a și strainatate, 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardi cu tramiterea prenumeratiunilor.

Adresele ne rugâmu a se scrie curat, și in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, (**Posta-Utalvány**. — **Post - Anweisung.**) că impreunate cu spese mai putine și că mai sigure pentru inaintarea banilor de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

De sub muntii resariteni ai Transilvaniei.

Domnule redactoru ! De mai multu tempu mi-am facut de problema a studiâ in liniște lucrările noastre in diferite ramuri de vietă: privata și publica. Mi-am datu silintia a privi lucrurile cătu se pote de obiectivu, a me pune pre una terenu de totu strainu de partida, strainu de confesione, pentru că sa potu judecă lucrurile liberu, fără patimă, și ferit de ori-ce optimismu său extravagante, — și convingerilor castigate in acestu modu eu privire la tem'a, ce mi-am propus a o insatisfa, ve rogu a le dă putien locu in sim. dicariu, ee redactati.

Unde este a se cauță fantan'a tuturor relelor cari bantue astadi poporul român ?

Impregiurările triste, in cari se afla poporul nostru in presentu in tōte sferale de vietă, au facut pre mai multi parbati cugetatori, sa mediteze asupra cauzelorloru adeverate și anume sa cereteze: „care e fantan'a, de unde isvorescu cu necessitate retele, cari bantue astadi poporul nostru ; unde este a se cauță cauza primordiala a stagnării, vegetării și tuturor informitătilor sele sociale, politice și bisericesci ?“ Si resultatele cercetărilorloru loru in acăsta cestiu se reduc la urmatorele 4 cause :

1) Unii suntu de parere, ca reulu radicalu alu impregiurărilor deprirable ale poporului nostru e : stare a se a misera materiala;

2) Altii, ca diferintele confessionale (in Ungaria și Transilvania) intre fratii de unu sănge și do acelesi aspirații politice nationale;

3) Altii lips'a unui corpua reprezentativu naionalu ; si in fine altii

4) Inimicitiile, machinatiunile și desastrelor, ce a avut și are inca sa le experieze poporul nostru din partea conlocuitelor naioni și tuturor inimicilor sei, cari privescu cu ochi rei ori-ce semnu de vietă și progresu alu sen.

Sa vedemo, incătu suntu adeverate și incătu nu parerile acestea cu privire la determinarea factorilor destructori amintiti, său ca reulu fundamentalu jace altu unde-va, și ca retele amintite suntu

numai nisice consecutie naturale dintr'ensulo.

ad. 1. Starea materiala misera a unui poporu e in adeveru o pedeca inderata inaintării unui poporu. Motivul acesta inse și perde multu din valoare prin impregiurarea, ca poporul nostru de-si sermanu, a facut in molte privințe unu progresu frumosu, și inca in scurtu tempu. O multime de scole poporali, gimnasli, scole reali ; o multime de fundatiuni și reunioni, suntu mai multu decât unu documentu despre nevaliditatea afirmatiunilor acelor, cari declară seraci'a poporului nostru de unu factoru principalu distructoar alu vietii sele.

ad. 2. Diferint'a confessionala său lips'a unităției confessionale a poporului român din diverse provincii locuite de densulu, e ierasi in multe privințe o pedeca desvoltării poporului nostru. Ori-cine poate fi convinsu, ca atâtă in cause scolari, cătu și bisericesci s'aru putea esoperă rezultate maretie fundu români uniti intr'unu corpua mare naionalu și bisericescu confessionulu. Cu tōte acestea inse trebuie sa dechiarâmu, ca nici acesta impregiurare, adeverato defavorabilu, nu se poate privi că unu reu radicalu, din carele sa se potea desvoltă consequent tōte retele, căte le esperîmu la poporul nostru. Cu deosebire astadi, cându poporul ort. or. are norocirea a-si direge elu insusi afacerile sele scolari, bisericesci și fundationali dupa regulatiivele cele mai constitutiunali, suntu multe cause comune, unde se intalnescu interesele sia unor'a și a altor'a, unde incéto, să aru trebuu sa inceteze ori-ce diferintia, ori-ce particuilarismu d. e. in diferitele cestiu sociali și politice.

ad. 3. Lips'a unui corpua reprezentativu romanescu pentru români din Ungaria și Transilvania inca s'a amintit nu arare-ori că pedeca esentiala desvoltării și prosperării noastre sociale și politice. Adeverato ca unu factoru, carele sa reprezenteze națiunea noastră și interesele ei satia de regimul și de națiunile conlocuitorie, carele sa ia initiativa la tōte intreprinderile noastre mai momentose politice naționale, și carele sa contribue din tōte poterile pentru de a radica poporul nostru in totu modulu posibilu la o trăpta inalta de potere și bogatia materiala și spirituala, — unu astfelu de corpua reprezentativu aru fi dupa impregiurări de cea mai mare insemanata. Accentuam dupa impregiurări si nu neconditionat, fiindu de firma convingere, ca unu astfelu de factoru, și déca aru există, s'aru putea conservă, și si-aru putea implini diferitele sele scopuri numai delaturandu-se nisice rete cardinali, cari dupa cum vomu arelă mai la vale, redu la esintă a societății române, și cari ne-delatorandu-se, aru paraliză ori-ce putere de activitate a amintitului corpua reprezentativu.

ad. 4. E adeverato, ca poporul român decătu tōte cele-lalte popore are mai multi inimici, cari se silescu a-i pune felu de felu de pedeci desvoltării sele materiali și spirituali. E adeverato, ca tōte națiunile, cu oari veninu in atingere, se silescu din resputeri a ne inferă și discredită in opinionea publica europenă, infatisindu-ne că pre poporul celu mai miserabilu materialminte și spiritul minte, că pre unu poporu, carele nu merita dupa parerea loru decătu său contopire in elementulu loru, său sterpi de pre fati'a pamentului, pentru de a nu le mai stă in calea realizării planurilor loru pan-slavistice, pangermanistice, său pote chiaru

magiaristice ! Asiā e cu adeverato ; dara de vomu cauță, ce e cauza unei atari aparitii triste, și de vomu si sinceri și drepti in apreciările noastre, vomu si constinti a constată cu dorere, ca noi suntem cauza, și anume slabiciunile noastre manifestate in diverse sfere ale vietiei noastre sociale politice, bisericesci și literarie. Activitatea noastră in amintitele sfere de viață nu e nici decum de natura de a pune in respectu pre adversarii nostri politici, din contra i incoragiază, i alitia și-i intaresce in sperantile loru, de a-si clădi incetu, dara siguru și paternicu edificiul loru socialu și politicu pre ruinele vietiei noastre sociale și politice naționale.

Asiā dara nici in neavere, nici in diferintele confessionali, nici in ur'a si injuriele poporilor conlocuitorie și vecine, nici in guvernamentul strainu, ci altu unde-va avemu de a cauță reulu radicalu, din carele curgu tōte retele, și chiaru si retele amintite, și acelu altu unde-va, este terenul infirmătilor noastre morale, ieră reulu radicalu de pre acesto terenu e : invidi'a imparecherile și jesuitismulu, cu unu cuventu : inim'a noastră corupta și susținutu nostru coruptu. Aici, in internumu nostru putredu, in inim'a noastră plina de reaintă, in voiația noastră pusa la dispoziție faptelor inmorale scandalose, in lips'a de unire și armonia, in certele și sfidle noastre interne, in lips'a de caracteru firmu și neclatu, — aici este cangren'a, aici principiulu, din care se desvoltă consequentu acele rete, cari le citaramu mai susu, aici suntu ascunse radacinile tutororul slabiciunilor noastre manifestate in tōte ramurile vietiei noastre private și publice. E durerosu a fi siliti sa constatâmu adeverulu facutul din cestie. Inim'a noastră plângă și săngera la aceste descoperiri, dara faptele vorbesco. Adeverulu nu trebuie sa-lu ascundem, și vitiul trebuie sa-lu combatem pretutindenea totu-déun'a. E un'a dintre cele mai mari rataciri a ne crede mai buni, de cătu suntemu in realitate, din contra este bine, n'are sa ne fia nici o rusine a descoperi și a ne sili sa sterpiu retele, cari bantue poporul nostru, și déca nu ne vomu dă tōte silintiele ale sterpi din radacini, voru pericită esintăna noastră sociala și naționala. Adeverato e, ca ori unde, in ori-ce provincia locuita de români, in tōte clasele societății noastre, ui-se infacișează unu tablu tristu alu vietiei noastre desolate sociale, politice și bisericesci, a cărei isvoru nu e altulu, de cătu invidi'a, discordi'a și jesuitismulu, tōte rete cardinali nutrit de multi și cu sănge negru ai acestui poporu nefericit. Adeverulu e ca vermi discordiei, invidiei și jesuitismului rodu pentrecute la radacini arborelui naționale și amerintia a-i störce totu suculu loi de vietă. In vietăa individualui, in vietăa familială, intre membrii diferitelor corporatiuni, trebuie sa o marturisimo, déca suntemu drepti, iubitori de adeveru, graséza acestu reu fundamentalu, care impedece esentialu desvoltarea noastră socială politica și literarie.

Amu ajunsu, sa vedem paralizându-

se ori-ce intreprindere buna, numai pentru prima provine dela cutore său cutare barbatu care nu e de partid'a noastră. Fia barbatul cătu de onestu, fia fapt'a lui cătu de nobila, fia ea produsa de inim'a cea mai curată, devotata intereselor bisericesci său naionale, ea nu se primesc de buna fundu ca nu e produsa de unu din castrele noastre, ieră auctorulu ei e inferat și batjocorit in jurnalistic'a noastră natională prin felu de felu de invective,

prin felu de felu de scorintori cu scopu de a seduce opinionea publică in detrimentul barbatului onestu. Amu ajunsu sa perdem tempul celu scumpu in lupte continue interne personale, sfâsiindu-ne prin intrigă și uveltiri de totu felul, cari n'au altu ce-va de scopu, de cătu a dă Petru pre Pavelu josa de pre scaunu că sa siéda elu, in locu sa ne unimă și concentrâmu puterile noastre, spre a intampină și înfrângă atacurile adversarilor nostri politici. Amu ajunsu cu unu cuventu că binele și adeverulu sa fie proscrisu, și din contra neadeverulu intrigele și cabalele premiate ! O tempora ! O mores ! Pâna cându vomu mai fi siliti sa mai celiu in colonele cutrăi și seu cutrăi jurnalul romanesc intreprinderi malitiose jesuitice, digresioni frivole, termini plini de veninu picaturor versata cu profusione pre adeseori de ministrii ai altariului, propagatori ai adeverulu și amărei evanglice (!!!) asupr'a unor și altoru persoane oneste, cari n'au alta vina, de cătu ca suntu mai activi de cătu ei in a face bine !

Sa nu perdem din vedere, ca invidi'a discordi'a și jesuitismulu au risipit staturi și națiuni întregi și le-au stersu de pre fati'a pamentului, lasându numai o trista suvenire de esintăa loru de odiñora. Invidi'a, discordi'a și jesuitismulu au redus regatul Spaniei, odiñora asiā infloritorio, la starea deplorabilă de astadi, asiā incătu rol'a poporului Spaniolu in concertul poporilor europeni e mai pre o nivelă cu a Romaniei. Ce sa dicem de Francia, care n'are sa ascrie finitula nefericită, tragicu alu resbelului din 1870 de cătu discordiei, vindictei și jesuitismului ? Francia, mai nainte dictatorea lumii, poporul francesu fal'a poporilor latini, a cadiutu victimă imparecherilor interne, cari s'au resbunotu prin resbelul celu mai crancenu și sangeroso, din căte cunosc istoria genoului omenescu, și in urma prin celu mai infioritoru și celu mai vandalicu resbelu civilu intre adunarea națională din Versailles și comun'a din Paris ! Invidi'a, resbunările, imparecherile și jesuitismulu voru resipi și puterea vietiei noastre nationale, déca barbatii ei intiepti, adeverati mentorii ai ei, nu se voru redică cu o óra mai nainte și voru pune stavila intinderei mai departe acestui spiritu pestiferu, déca nu voru sterpi din midilociu poporului intrigele și cabalele darapanatorie ; déca nu ne vomu sili și nu vomu contribui cu totii a introduce o vietă fratișca, o era nouă de vietă harmonica intre diferiti membrii, din cari se compune corpul nostru naționalu, unindu-se și concentrându-poterele noastre spre fapte nobile maretie ; déca nu vomu fi cu totii energici in realizarea ideilor noastre salutari, fermi și neclati in judecătile noastre. Că o stânce in Oceanu, de carea mii de valuri se isbescu și ierasi se intornu fără a o poté pericită, — astfelu vomu și noi in midilociu valurilor furișo ale vietiei noastre politice. Sfaramase voru de stâncă concordiei noastre tōte atacurile adversarilor, cari ne mai avendu ocazie a profită de slabiciunile noastre, voru incepe a ne respectă după adeverat'a noastră valoare.

Sesiunea prezenta a corporilor legislative in Romania a să prelungit pâna Sambata in 23 Martiu.

Cetim in „Press'a“ din București. Amu avut de multe ori ocazie a constată cu placere cum opinionea

publica din diferite părți ale Europei începe, încetoul cu încetoul, a se lumină asupră drepturilor și autonomiei române, și a nu mai confundă cu Turcia.

Ama publicat mai multe extrase din jurnale străine, care constată acestu devenire.

Reproducem acum și o opinie a unui organu din Berlin, „National-Ztg”, din 14 Martie, asupră dreptului ce avem de a tracta directu cu poterile garante.

Eata acestu articulu :

„Precum se scie, Pórt'a a înscrinat pre diferitele guverne, ca voiesc să modifice, respectiv sa denuncie în anul 1875 tractatele de comerț încheiate acum 12 ani pre unu tempu de 28 de ani, cu rezervă unei schimbări după 14 ani. Mai putin cunoscuta va fi înse, ca viitorile tractate de comerț ale Portiei nu voro putea fi obligatorie nicicăusi de putin pentru principalele du-narene, și mai cu deosebire pentru România. Acestu din urma statu platesce Portiei unu tributu in urmă unor tractate vechi in vigore, dura este pre deplinu independente in puterea nouelor tractate in afacerile sele interiore și in tōte relatiunile sele comerciale din afara. Guvernul român acordă exequatur tuturor consulilor, și a datu acestu exequatur nu demultu și agentului comercialu al Turciei la Brail'a. Elu a încheiatu dejă de mai multi ani tractate comerciale cu Austri'a și cu Ressia pentru căi ferate, poste și telegrafu și cāndu Pórt'a a modificat acum de căi-va ani sistem'a sea vamala, România a adoptat și ea acestu modif cări pre cale legislativa, adeca cu aprobarea camerelor, prin urmare intr'unu modu autonomu și din propria inițiativa. Germania și Austri'a au destule motive a avea in vedere poziunea independentă a României, cāndu va fi sa încheie tractate noue comerciale. Căci déca acestu principatu esportă din parte-i materii bruto (precum piei, lana și a.) in Austri'a, elu 'si comandă mai tōte producțele industriale și obiectele de luceu din Germania și Austri'a, și relatiunile reciproce se afa intr'o crescere continua. Déca Germania și Austri'a voru intră in legaturi directe de comerț cu România acésta nu poate produce decât folosu pentru ambele părți, iéra drepturile Portiei n'aru fi atinse nisi cătusi de putin, de ore-ce cum s'a mai disu, tractatele ei comerciale nu potu avea nici unu raportu directu asupră României.

Dief'a Ungariei.

(Urmare)

Bud'a-Pest'a 23 Martie (Cas'a reprezentantilor). Ministrul presedinte Bittó desvoltă program'a sea in următoarea cuventare :

„E cunoscutu ca de cāndu s'a inceputu a doua sesiune a dietei crise a fostu permanenta atât in majoritate cătu si in senulu celor-lalte partide. Simptomale unei disoluționi si formatiuni noua se ivira pretotindenea si in midicul siovairilor generali trebuie să fie se de-vina si posetiunea guvernului siovairiu, care numai redismătu pre o partida tare si de incredere potea sa sia capabilu de o actione legislatoriaca folositória.

Parerile despre causele acestei stări potu sa fia dupa cum suntu si parerile individuali diferite. Totusi dupa parerea mea aru si cu totul unu lucru falsu, cāndu am scrie cea ce se ivi in genero in tōte cercurile, numai frecărilor personali si cāndu n'amu voi sa cautam causele in impregiurările cele grele economic si financiale, care fura provocate prin investițiile prea repede si dictale de semtiul remâneriei in dñeptu si prin loviturile cele grele elementarie si sociale, pre cari le suferi tiér'a in patru ani dupa olalta, pre cari inse noi abia numai de curându le-amu cunoscutu in tota in-tinderea loru.

Efectul sguditoriu, pre care 'lu provoca cunoșterea acestei stări rele, a sgudit si increderea de sine a majoritateli, acesta a fostu fără indoiala cau'a principale a ferberei generali in-

trevenite, acesta a adosu cu sine nesuntia pre cătu de naturale pre atât de nobila in tient'a sea, carea avea sa faca posibila conlucrarea celor mai însemnate capacităti din diferitele nuancie de partida carea era in deprectata spre impreunarea partidelor si carea 'si asta spresiunea sea in nesuntie de fusiune si coaliție.

Si intr'adeveru, onorata Casa, déca a fostu cāndu va unu tempu, in care ini-m'a patriotului cea ardătorie pentru binele publicu potea sa spereză succederea incercărilor in direcționea acésta, apoi acel'a a fostu tempulu presentu, pentru ca noi in urmă distrugerei si confuziei generale ne mai apropiaramu de abisulu unei crise parlamentari.

Pre lāngă tōte acestea incercările, continue din ambele părți cu mare loialitate in interesulu coaliționei, dorere nu reusira si anume din aceea cau'a, carea a fostu mai mare de cătu bun'a vointia a respectivilor.

Si atunci se intemplă, de multo stimatul meu antecesoru in oficiu, care si sub cele mai grele impregiurări si-a tenu postulu cu barbatia (Applause vii in drépt'a), căci a luatua asopra-si luni intregi sarcinile celor mai însemnate dōue portofiori si se ostenei spre a impreună partidele (Applause), in urma se vediu constrinsu a se retrage dela guvern, prin ce crise a ajuns la culmea sea.

Chiamatu intre astfelu de impregiurări de Majestatea Sea spre a forma unu guvern nou, problem'a mea nu potea fi alt'a decât sa probezu celu putin in parte a realiză aceea ce n'a succesu deplin antecesorului meu, si ostenele mele in direcționea acésta fura incoronate de unu resultat stralucit si imbocuratori in mesura mare pentru patria, fiindu ca mi-a succesu a castigă dōue capacitatii eminente (Applause viu in drépt'a si stâng'a) si cu deosebire pre acelu barbatu, care pre lāngă tōta etatea sea cea inaintata si opiniunea sea divergenta in unele cestiuni politice avu atât devolumentu patrioticu de a intră in guvern si a luă pre umerii sei problem'a cea grea de a vindecă starea cea rea financiale. (Applause frenetice in drépt'a si stâng'a)

Dupa acésta schitiare a intemplărilor dejă trecute, Onorata casa va astă de lucru firescu, cāndu guvernul constituu logm'a acum recede dela substerneala unui programu detaiatu, care sa cuprinda tōte cestiuniile mai momentose, si cāndu deocamdata 'si pune de tienta nemedilocita vindecarea stării celei rele financiale si economice, atinsa de mine mai susu, carea a influențiatu tare provocarea crizei, si asiā program'a nostra urmăza exemplulu, pre care l'a datu cas'a intréga prin delegarea comisiunii de dōue-dieci si unulu.

Sa nu diea nimenea ca noi prin acésta ne-amu posu marginile, in cari voim a ne intorci, forte anguste. Unu ministru renomu din Francia a disu : „Dati-mi o politica bona si eu ve voi dā finanțe bune“ si acésta sentintia fără indoială a fostu adeverata si va si pentru tōte tempurile.

Că sa potem ajunge cu succesu tient'a propusa, si sa potem vindecă cercușările nōstre sociale si financiale, trebuie sa ne in deprectam atentiu nōstra preste tōte funcțiunile statului si sa serătăm organismulu seu intregu, fiindu ca numai in modulu acesta vomu si in stare de a astă si propune modulu celu mai simplu si impreunat cu cele mai putinu spese spre rezolvarea afacerilor, la operaționea sarcinelor ince acea mēsura si proporție dréptă, carea de o parte ascură mai bine incurgerea regulată a venitorilor statului, de alta parte ince previne letargia si slabirea poterilor.

Tōte acestea laolalta cuprindu problem'a, spre a cărei rezolvare ne-amu impreunato, si acésta intru adeveru nu e unu lucru neinsemnatu, dupa cum se pare la prim'a vedere. Interesele subsistintiei statului nostru, asigurarea dezvoltării nōstre spirituali si materiali vinu aici totu-dén'a la intrebare si fiindu ca noi semtiu in mesura deplina însemnatatea si urgintia acestor probleme, pentru ca scimv, cătu de multo dispusetiuni legis-

latorice si cătu de multu tempu pretindu ele, si acésta va fi unu punctu cardinalu in program'a nōstra, vomu pune din parte-ne tōte la cale, că actiunea ce ne-amu propus' sa nu se incurce prin atari cestiuni cari aru desbină castrul lucratorilor seu aru impedeacă ajungerea tientei principale.

Acésta e programul nostru pentru celu mai de aproape viitoru si acum in urma concedeti-vi sa in deprectu atât in numele meu cătu si alo colegilor ministri unele cuvinte cătra cas'a reprezentativa.

Dile grele si de crise trecuta de cūrendu preste noi, de-si pericolul momentanu a disparutu, totosi retele, care faca impreunarea tuturor poterilor de dorit, există si adi in mesura deplina si ceru o vindecare rapede.

Guvernul a luatua asupra-si a face acésta posibilu, si precum ori si care membru alu seu fu condusu de amorul către patria si de semtiul profundu alu detorintiei la acestu postu, unde-lu asceptă munca grea si responsabilitatea apesară, asiā spereză si me rogu in numele acelor semtieminte pentru conlucrarea si sprințirea d-vostre, căci de amu si si noi petrunsi de cea mai buna vointia, totosi numai atunci potemu compăta la succesu, cāndu vomu si gata si capabili a subordină interesele nōstre de partida, ce ne sfasias de comunu, interesulu principalu, de a salvă patria de periculu.

Dupa cuventarea ministrului presedinte Bittó se cetește prînaltolu manifestu, prin care Majestatea Sea conchiamă delegațiile pre 20 Aprilie a. c.

In decurgerea mai departe a siedintei deputatulu Irán y i protestédia contr'a amestecului lui Andrásy in sfacările nōstre interne. E. Simon y i declară, ca nu pote avea nici o incredere in ministeriul acésta, si ataca pre Col. Tisza pentru expresiunea, ce a facut'o acésta in audientia la Majestatea Sea, la care atacu respunde Bittó si Tisza.

Ministrul s'a presentat adi si Casei magnatiloru.

Bud'a-Pest'a 24 Martie. (Cas'a reprezentantilor.) Vice-presedintele Ios. Ban o deschide siedint'a la 10 ore.

Presedintele presenta mai multe petitioni, intre cari pre cea a districtului Fagarasiului si a opidului Gyergy-Sz. Miklos in afacerea arondărei municipielor.

Pre lāngă acestea presedintele anunțe, ca ministrul de justiția a transis unu conspectu despre starea justiției, consiliul de cladire din capitala unu raportu despre activitatea sea in anul 1873 si ministrul de instrucțiuni unu raportu compusu de Szotmáry despre colectiunile regnicolari. Tōte acestea documente suntu dejă impartite intre deputati.

Se presentara mai multe petitioni din partea mai multor deputati cari se predau comisiunei resp.

Laz. Costicu in drépta cătra ministrului de interne acesei intrebări :

1. Ce opinii are ministrul despre procederea deputatiilor din Panciova si Orsiva (cari s'a presentat Majestătiei Sele) si crede ministrul, ca acésta procedere a fostu constitutionale seu nu ? (ilaritate).

2. Avut'a guvernul inflontia asupră tendintelor deputatiilor memo-rate si asupră responsul Majestătiei Sele, seu avut'a guvernul scire despre densele ?

3. De crede guvernul, ca procederea deputatiilor a fostu constitutiu-nale, este aplicatu a delatură pedecele, pre cari organele administrative le-șru pune in calea unei alte deputatiuni, care asemenea aru voi sa multiamăso Majestătiei Sele pentru provincialisarea consiliului, sa asecure ince, ca la alegerea din Panciova nu s'a manifestat tendintie anti-magiere?

Blasius Orbanu face cătra ministrului de culte in interpellare sea intrebarea : scie ministrul ca contele Sam. Teleki a fondat in Muresiu-Osorhei o biblioteca cu 40,000 tomuri spre latirea cunoștințelor in tiera si ca fun-

datorulu numită a testatu spre inmultirea acelui bibliotec in anii 1800 si 1811 siese case si 53 jugere pamenturi si ca a demandat eredilor sub amerintare de desmoscenire escutarea punctuale a acelui parti din testamentu, si scie ministrul, ca in cei 50 ani din urma nu s'a data nimicu spre inmultirea acelui bibliotec, prin ce s'a detrasu o suma de 173,600 fl. ca in tempulu din urma Sam. Teleki sen. a inscris in cărtile funduarie pre numele seu pamenturile asemnate prin testamentul acelui bibliotec, si ca prin acésta a lucratu contr'a condiției testamentare si vama art. de lege LVII : 1791 ; scie ministrul ca Consistoriul supremu reform. din Transilvania pri-vindu cu indiferentismu acesta economia de 50 ani s'a facutu prin acésta complice si are ministrul de cugetu a medloci escutarea stricta a testamentului si desdaunarea suferita, a provede acea biblioteca cu opurile scientifice aparute in cei 50 ani si a tinen in stare buna edificiul bibliotecii ?

Vel. Solymossy interpelézia pre ministrul de finanțe, ca are de cugetu a face ce-va spre elinarea miseriei de credito si a stării celei deplorabile si a prezentă cu privire la acésta cătu mai cūrendu unele proponeri si ca propune-va o banca de bilete ?

Aceste interpellatiuni se predau ministrilor respectivi in scrisu.

Referintele Szogyényi, anunțe ca comisiunea permanenta de verificare a verificato definitiv pre deputatulu din Rima Szombat Kubinyi si pre dep. din Kecskemet Moesáry cu rezerva terminului de 30 dile. Cela din tāin se dă sectiunei 9 si cestu din urma sectiunei 6.

Ministrul de justiția Pauler prezinta proiectul de lege despre procesură mandatară. Acestu proiectu se dă comisiunei juridice.

Ministrul presedinte Bittó prezinta legile sanctionate despre inarticularea tratatului incheiatu cu Engler'a, pentru estradarea criminalistilor, despre folosirea mai departe a resturilor de creditu din 1872, despre libertatea provisoria de contributiune a cerealelor si fructelor pastăiose importate si despre sumele decursive ce trebuie solvite spre acoperirea bugetului comunu din 1872 si 1873.

Legile se publica si se voru tramite casei magnatilor.

Refer. baronulu Des. Pronay y subscrive raportul comisiunii centrale asupră proiectul privitoru la regularea statisticiei lierei. Acestu raportu se va tipari.

Ig. Hely interéba pre ministrul finanțelor, ca are de cugetu, a face cunoscute casei principale politicii ce le va urmă pre terenul finantialu, inca inainte de serbatori?

Dupa acesta Ghyczy si desfașură programul seu finantialu, in care accentuă micusiorarea erogat'urilor că o problema principale in vindecarea retelelor ; cu privire la referintele cele-lalte parti a imperiului va starui pentru intlegere, si recunoșce complanarea fără nici o resvera.

Bela Perczel s'a alesu de presedintele casei representative si de vicepresedinte Carl. Torma din Transilvania.

Representatiunea universității districtului si a urbei Fagaras in cau'a arondărei municipiale.

(Urmare)

Pre onorata Camera ! Pre teme-ju celor susu amintite si cu convin-gere deplina reprezentanti'a districtului Fagarasiului de impreuna cu cea urbana, nepotendu privi imparțirea proiectata a Transilvaniei in 8 comitate de correspun-dietoria, atât in privint'a administratiunii, a justiției, cătu si in interesulu supraveghierii potrivite a statului, pre ba-sea studielor facute intre marginile posibilităției, ne dāmu parerea, ca impar-

tirea acésta sa se efectuește celu pu-

tenu în 11 ori 13 comitate și adeca:

1. Comitatul Unedorei cu
acea parte a Zarandului, care o desparte
apă incocă către Transilvania, iera ceeal-

alta parte a Zarandului aru fi de a se
anechsă la comitatul Aradului.

2. Comitatul Albei inferioră
cu anechsarea scaunului Ariesiului.

2. Comitatul Clusiu lui, Dobăcă, cu partea apusenă a Turdei preste
Campia pâna la Baldă, de acolo corme-
disiu pâna la Armenopole seu pâna la
Ielodulu mare.

4. Comitatul Solnociului cu
o parte anesanda a Dobăcei și cu distric-
tul Celatei de petra.

5. Comitatul Bistritiei cu
districtul Naseudului și Lapsiului, mai
încolo cu părțile Dobăcei și ale comita-
tului Clusiu lui cu reședința in Bistrită.

6. Comitatul Muresiului in
josu pâna la Ludosiu cu partea de pre
Campia deschilinindă din comitatul Turda,
anechsându-se aici și Reginulu sasescu,
apoi din comitatul Cetatei de balta tóte
comunile de pre lângă Muresiu.

7. Comitatul Odorheiului
ară cuprinde tóte comunile acelea de pre
Ternava dela Balovasiaro insusu pâna la
Paraidu, care s'a tienutu pâna acum'a de
scaunul Muresiului; din comitatul Ce-
tatei de balta s'ară anechsă comunile de
către Egres sau pâna la Sighișoara, mai
încolo totu scaunul Sighișoarei pâna la
Dalonosiu, apoi din Albă superioră tract-
tul Crisiului, și de către amédia di aru
fi marginea otarului Rica.

8. Comitatul Cetatei de balta
s'ară arondă din părțile remase ale lui
cu scaunul Mediasiu lui și din comitatul
Albei superioră parte, care s'a tienutu de
acolo cu luncă Bulei.

9. Comitatul Sabiului cu
scaunele Mercurei, Sebesiului și parte
din alu Nocrichului — care nu se adaugă
la Fagarasiu, — impreunandu-se și Ocnă,
apoi tractul Sangatiniului și alu Poucii
din comitatul Albei inferioră.

10. Comitatul Fagarasiului
intregită scaunul Rupei și alu Cercului
mare mai încolo cu părțile comitatului
Albei superioră invecinate.

11. Comitatul Brasovului
seu alu Treiscaunelor cu te-
rioriul Barsei, cu cercul Branului din
districtul Fagarasiului actual, Treisca-
unele seu Erdövidék cu Racosiului su-
perioră că otaru.

In fine aru fi:

12. Comitatul Ciucu și Giurgiu,
care și dela natura suntu asiă
postate, încătu cu altu tienutu nu se aru
poté un.

Din comitatele de non arondate, dăra
după motivele mai josu produse și justi-
ficate, unul trebuie sa formede Comi-
tatul Fagarasiului cu re-
ședința in Urbea Fagarasiu,
incorporata la acestu comitat cu unu
alare teritoriu, care aru corespunde și
in privintă numerului susținelor la pre-
tensiunea unei administrationi bone, apoi
fondul contribuționei inca aru fi asiă de
mare, încătu din percentele lui, lesne și
fără ingreunarea poporatiunei și aru poté
acoperi spesele gremiali.

Propunem dară și ne rogămu cu
totu respectul, că Comitatul
Fagarasiului sa se arondedie din
districtul Fagarasiului presentă cu esep-
tionea cercului Branului, apoi din scaunul
Rupei și alu Cercului mare, luându
pentru corectă arondare geografica și
unele comuni din părțile comitatului Albei
superioră, ale scaunului Nocrichului și
Seghisioriei.

Insasi natur'a a demarcatu cu acu-
ratetia matemateca marginea intre Co-
mitatul Fagarasiului arondu, și a comitatului Brasovului și
Sabiului atâtă de către resarită cătu și
de către apuso.

Marginea de către resarită aru si
comuna Holbacu, de către apuso
comuna Bradu (Girsau), lini'a meridiana o formedia Carpatii in lungime
dréptă cu otarulu tierii. Lini'a de otaru
de către media năpte o aru formă Ra-
cosiului inferioră, Jimbo-

rulu, Drăusulu, Bei'a, Ar-
ci'ta, Zoltani, Daia sa-
sescă, Volcani, Trapoldu,
Zlagn'a, Vecerdu, Giza-
si'a, Marpodu, Holzmanu,
Cornetielulu și Sacadatea,
precum probédia și map'a aici sub A,
cu respectu alaturata.

(Va urmă)

Din Itali'a.

Itali'a a serbatu in 23 Martiu aniversa-
rea a 25-a dela suirea regelui Victoru Ema-
nuilu pre tronu. Aniversarea acésta este a
25-a de când regele Sardiniei și Piemontu-
lui, după desastrele cari s'au inchieatu
cu memorabil'a lupta dela Novara, pune
temeu unei epoce de renascere pen-
tru Itali'a. Carlo Alberto desperat de
reesit'a intreprinderilor sele resignédia
de tronu in diu'a memorabilei batalii și
transpone siuloi seu Victoru Emanuilu cea
mai grea sarcina, de a restitu'i onorea
armelor sardiniane, de a eliberá Itali'a
de dominatiunea străină și de a inițiială
regatul Italiiei, carele atunci eră tienutu
de tóta lumea de unu ce imposibilu. Ceea
ce se parea atunci inainte cu 25 ani,
unu visu fantastico, vedemu ca s'a reali-
satu. Regele Victoru Emanuilu prin per-
severantă sea, ajutata de intellepciunea
contelui Cavour a invinsu greutățile, la
cari s'au condamnatu micula seu regatu in
anul 1849, 23 Martiu. In anul 1853
micoul regatu ia parte la resbelul orien-
tal in Crimea și prin acésta se intro-
duce in concertulu puterilor europene.
La 1859 ajutata de Napoleonu III castigă
in tractatul dela Vilafrancă și Zürich
Lombardi'a. Acestui'a urmăria Toscan'a
și Emilia. Prin Garibaldi cu mii'a
dela „Marsol'a" restórnă tronul Burbo-
nicu alu ambelor Sicili și fără de a
intempină o resistintă seriōsa, le intru-
nesce in Novembre și Decembre 1860 la
noulu seu regatu. In 17 Martiu 1861,
avendu Itali'a afara de Veneti'a și Rom'a,
Victoru Emanuilu sub sceptrul seu intra in
sirul suveranilor europeni, că „rege alu
Itali'e". Corându după seversirea acestei
operi, seu mai adeveratul disu, după se-
versirea părției acestea din oper'a regatu-
lui italicu perde pre marele barbatu de
statu Cavour, insa lavin'a pornta odată
din N-Vestolu Italiiei, nu se putea opri,
pâna cându nu acoperea peninsul'a intréga.
Si asia s'a și intemplatu. Anul 1866
intrunesce Veneti'a la regatul celu nou.
Anul 1870 i dă și capital'a cea natu-
rala și multu dorita a regatului, Rom'a.
Itali'a s'a facuta. Ea este in realitate
sub sceptrul lui Victoru Emanuelu. Rege
și poporu poto dara serbă anivesarea de
25 de ani cu entusiasmulu celu mai mare
și totu de odata celu mai nobilu, pentru
ca aspiratiunile și unor'a și altor'a, preste
acceptare s'au implitu.

Dupa scirile din Rom'a diu'a an-
iversaria s'au serbatu in uno modu demnă
de reminiscintele espiratului patraru de
seculu. In diu'a de 23 Martiu a fostu o
receptiune festiva in Quirioalu. Pre stra-
dele capitalei decorate cu flamure se mis-
cau deputatiunile, representantile diver-
selor cetăti și alte corporatiuni și o
multime mare de poporu. Gard'a natio-
nală eră sub arme.

Gratulationile din cele mai diverse
părți inca nu au lipsit. La gratulationea
senatului a responsu regele: Oper'a natio-
nală s'a indeplinitu, pentru că noi amu
unitu independentă nostra cu respectarea
independentiei altor'a, pentru că amu unito
pretensiunea drepturilor de statu cu re-
spectul inaintea religiunei.

La gratulationea camerei deputati-
lor a responsu regele: Parlamentul a
datu exemplulu celu mai mare de libertate,
care a remas intactă din cauza că a
existat armonia intre corona și repre-
sentanții națiunii.

Consiliul de statu, tribunalul su-
premu și curtiei de conturi a responsu
regele: Poporele consideră de bunurile
celor mai înalte respectarea legei și scu-
tul drepturilor lor.

Representantilor armatei și mari-
nei le-a responsu regele: Me bucuru,

vedindu-me in midicula acelor'a, cu
carii mi-am petrecutu junet'a mea și cu
a căror sperantă și pericule m'amu im-
partasit. Nu voi uită nice odata binelile
și glori'a armatei și marinei, căroru suntu
incredintate pentru tóte casurile dreptulu
și sigurantă patriei.

Representantilor sciintiei și artei
a responsu regele: Periodulu in care in-
trâmu are necesitate de ajutoriul sci-
ntelor și artelor păcii. Lucrările publice,
industria și comerciul vor contribui,
că Itali'a sa reentre in glori'a sea cea
vechia.

Representantilor comunităților pro-
vinciale le respnde: Sum miscat de
manifestatiunile cele spontane ale popu-
latiunii. Unitatea Italiiei este o garantie
pentru pacea Europei. Rom'a că capitala
a intemeiatu atâtă pentru civilisatione,
cătu și pentru religiune unu principiu
salutar. Dupa Ddieu avem sa multi-
mim tóte cătă s'au facutu pentru Itali'a
vertutei poporului italiano. Libertatea a
resuscitat traditionele glorișe ale mun-
icipalităților. Eesercitiul libertăților lo-
cale subordinate unităției nationale este
unu isvoru de bunătăți. Noi vom putea
dice, că amu intrebuita bine vieti'a
noastră de cără vomă lasă urmasilor nostru
patri'a bine organizata, prosperandă și in
unitate. Mai departe a disu regele: Cu
multiamă suntem datori și tatalui meu,
carele a datu statutul și initiativ'a la in-
dependența natională.

Acestea suntu pre scurtu unele tra-
suri principali din festivitatea dilei me-
morabile pentru Itali'a și regele sen.

Regele a primitu in diu'a acésta și
alte multe ovatiuni din partea poporului
Italiano, căruia s'a intronizat popula-
tua Englesa și Americana din Rom'a.

Petril'a, (in comitatul Unedorei) in
12/24 Martie.

Suntu o multime de fatalități și neca-
diuri grele, la care este espusu astadi betulu
poporu român. Tóte cele-lalte necadiuri
inse — fia ele cătă de apesatorie, — pâna ce
e omulu sanatosu — vinu trecu și se pe-
trecu; căndu apoi mai dau navală asupra
noastră inca și morburi epidemice, precum
este bubatul, ce togmai aci face cu
tota furia atâtă prada intre poporul nostru
celu parazit de toti, apoi aci suferintele și
necadiurile apesatoriei și ajungu culmina-
tiunea sea.

Comun'a noastră Petril'a jace in valea
cea romantica a Jiului inferioru (cam 6 ore
dela pasulu Vulcanului, ce duce in România)
intre munti inalti și estinsi, ce dau fiareloru
adapostu, iera animaleloru la tempulu seu
pâsiune grasa și apa buna. Acești munti ne
despartu — și ne ingradescu la mediu-dă de
către România, spre orientu de către cea
cealalta parte a Transilvaniei. — De aci prov-
ine apoi ca poporul din valea Jiului vor-
besce despre Ardélui și despre ardeleni, tog-
mai asiă, că căndu densulu nu s'ară afară
totu in Ardélui.

Intre munti gingatici amintiti, ce ne
ingradescu aci, se numera: Verfului lui Petru
și Parangii, — cari căndu aru potea se vor-
bescu, ne aru sci enără o multime de episode
interesante, despre deseile invaziunii ale tur-
ilor, repetitive de nenumerate ori in tempu
de căteva sute de ani, — pâna camu pre
la finea secolului trecutu, despre cari inva-
ziuni, și cu deosebire despre cea din urmă
sub numirea de „vremea turcului", — patru
ani mai tardiu după vremea Horei, — ni
mai sci povesti inca multe evenimente și
betrâni nostrii din diu'a de astadi. Acesta
comuna, ce numera camu la 2000 susțele
au fostu in dilele trecute, ba mai este inca
și pâna astadi cuprinsa de spaim'a infiora-
tore, ce ni o causă epidem'ă morbului de
versatu — bubatul.

Din 8/20 Febr. a. c. pâna in 6/18
Martie s'au bolnavit u de bubatul 278 persoane. Au murit dintr'acești barbati și femei
in etate dela 28—35 ani — 80 persoane;
copii au murit 60 insi, — la olalta 140.
— Au mai murit de alte boli diverse inca
54 persoane; prin urmare mortalitatea, in-
tr'un periodu abia camu de o luna de

dile au fostu preste totu de 194 persoane.
Au remas copii orfani 150. Néu'a e mare
preste mesura, avem ierna — precum nu
de multe ori amu mai pomenit — in lun'a
lui Martie.

Betulu poporu lasatu in grigea celui
de susu, e lipsit de ori-ce mangaiere, lip-
situ de ori-ce ajutoriu medicalu; cu tóte că
dealtmintrenea cunoscem' să noi, ca sciintia
medicilor fatia cu acestu morbu periculosu,
inca și pâna astazi se mai afla intr'un sta-
diu forte obscuru.

De cătă-va ană incocă s'a tienutu și
aci cu destule greutăți o scăla poporală.
Acésta inca stă aci găla și parasita — totu
din cauza epidemiei, Le amu însemnatu
aceste aci dle Red. din singuralu motivu,
căci ori ce dorere — comunicata cu cei ce
au inima de compatimitu, devine ore-si cum
mai usioru.

Acei medici, cari prin unu studiu se-
rioso aru potea inventa cu tempu vr'unu
remediu salutar fatia de acestu morbu,
ară face unu mare servit, și aru aduce
intr'adeveru unu frumosu tributu neamului
omenescu.

P.

S a schidu 14 Martie 1874.

In dilele trecute veni inspectorele
scaunul Friedr. Gooss la noi, că, con-
formu § 7 din statutul provisoriu, sa
scăta din comitetul opidanu constata-
toriu din 30 membri 2/3 parte adeca 20
membri, pentru de a-i alege pre acestei
din nou prin votare. Intre cei 10 membri
remasi in comitetu inse avura nenorocirea
a numeră și unu român, de cari in in-
tregulu comitetu a fostu numai doi, pre
carii ii lieneau cei-latti membri (precum
s'au exprimat) de a cincea róta la caru.
Intemplarea acésta nu le prea veni la
socotela precum vomu vedea mai josu;
căci deusii aru si dorit u sa nu incapă
nici unu român in comitetu, că sa-si
ajunga mai usioru scopurile cele mordare,
la cari ordiesca de multi ani. In 11
Martie st. n. veni mentionatulu inspec-
toare de diminetă pentru intregirea comi-
tetului, audiendu inse dela notariul
nostru ca sasii s'au desbinatu in
2 partide și ea cu un'a din acele anume
cu cea contraria notariului, s'au aliatu
români, pléca inspectorele pentru de a
satisfac vointie respectivalui notariu,
indata inapoi spre Sighișoara, lasându
după sine faima ea, alegerea se va face
numai după o septamāna. Inse deodata
cu apunerea sôrului lotu in acea di den-
sulu deschide ierăsi in Saschidu, con-
chiama in graba comitetul intregu, de-
chiara sortirea trecuta de nelegala si sor-
tindu din nou totusi și ajungu scopulu
scotindu asta-data pre ambii români din
comitetu. Dimineti'a viitoră veni și la
români inscriintare neasceptata, ca aro
sa se faca numai de cătă alegerea
membrilor comitatului constandu inso-
comisiunea lotu din sasii, cari privesc
pre români că pre nuorii ei grei;
abia incapura 2 români iera alu treilea
(subscrisul) care avu totu atâtea voturi
și fiindu totu de odata alesu și la comi-
tetul scaunul, a trebuitu sa cada, căci
alcum nu sci ce avea sa urmăre. Duja
finirea acestui actu sa adresă notariul
Ioh. Bodendorfer către poporu, care era
adunat in giurul său, prespunendu ca
români nu vor intielege, cu urmărele
cuvinte: „Aveti grija! ca pasiesc a
dou'a națiune intre noi, asta-data pop'a
loru este alesu la comitetul scaunul
intre reserbi, in comitetu au intrat d o i,
bagati de séma ca pre venitoriu voru in-
tră diece."

Totu in aceeasi di facu inspectorele
unu pesu indrasnetiu contra § 16 din
statutul provisoriu, alegando și consti-
tuindu antistătia opidana jurandu-i totu
deodata, pentru care noi amu tramis
protestu la comitele sasescu, a cărui re-
sultatul u asteptam cu nerabdare.

Curendu după alegere se aflare in-
tr'o dă mai in tóte ultile pasquile, cari
contineau nisice fragmente interesante din
biografiile tuturor membrilor comite-
tului, totu de sasi compuse anume incep-
pendu cu notariul, ca notariul e jefui-
toriu do padure (de ore-ce e si acum

sub cercetare pentru prevaricare cu oca-siunea drumului serutu si alte inca. Oratorul si sonogiul (judele) au fostu judecati ca prevaricatori de padure, cari conformu § 4 din stat. pr. nu au nici drept de alegere activa cu atat' mai putinu pasiva; asemenea domnul sonogiu micu, care sa fi furat boi, si si o bute cu vinu; precum si alti membri ai comitetului, cari au furat din o pravalia de aici mai multe obiecte, si despre altii inca molte, a caror insemnare ară pretinde prea multu spatio. Tote acestea nu le nega nici unu sasu asera de cei invinuti.

Cu oca-siunea mesurarei pamentului inca si areta notariulu nostru meritele sele; caci avendu pre langa sine pre ginerile si pre nepotulu seu de mesoratoriu si nevoindu sa primesca pre nici unu romau intre barbatii de incredere au lasatu pre cei mai multi romani fara cate unu ogoru seu deou si mai multe, cari erori trebuisa li le remuneratie omelii nostri cu cate 70 xr. din care causa unu dintre densii, cari au de a remunerat mai multe erori de acestea, fiindu forte lipsiti mai bine se lipsescu de pamenturi decat sa dea statu bani, si cari le-an scrisu loro inca suntu numai jumetate si $\frac{1}{3}$ de cum suntu in mesur'a cea vechia (care a s'a intemplatu cu deosebire unde au fostu acestea vecini cu sasii). Amintindu-le acestea fusei amenintiatu cu palme de prea cultulu nostro notariu, pentru care si s'u datu la judecata.

Ore candu se voru descepta sasii din Saschidu sa veda ca suntu catra finea secolului alu noue - spre diecelea?

Georgiu Sioneriu,
parochu gr. or. in Sasch zu.

Varietati.

** Luni a parasit Sabiuu dlu vice-maresialu in pensiune Rudolfu cavaleru de Reichetzer, carele pre la anul 1845 a venit u capitanu la chevauxlegeri in Transilvania si numai cu o intrerupere de vre-o cati-va ani a petrecutu pana acum in medilocul nostru. Densulu au fostu unulu din amicii intimi ai intru fericire repausatului Archiepiscopu si Metropolitu Andrei Baroun de Siagun'a si in scurtul tempu dela reintregirea vacantului scaunu metropolitanu incoc a aretatu aceeasi afabilitate si AEppului si Metropolitului de acum, Escel. Sele P. Procopiu Iyacovicu. Avem convingerea ca reminiscintele de intimitate si afabilitate ce ni a lasatu prestatmulu d. generalu lu voru petrece si in domiciliul celu nou si nu dorim alta, decat ca sa se bucur ani indelungati de o vietia fericita, pentru ca scim ca si in departare ne pastrada aceea ce ni-a documentat de atatea ori in apropiare.

** (Technici romani.) Aflam cu bucuria ca numerulu acelor barbatii, cari au chiamarea de a lucra pre terenul celu realu si practicu au mai crescutu cu doi. Acestia suntu domii: Ioanu de Puscariu, fiulu Ilustritatiei Sele, dlu Septemviru Puscariu si Nic. Santionu, fiulu preotului nostru din Sadu (langa Sabiu), caru au finit in dilele acestea, studiele loru politehnice (ingineria) la politehnicul din Zurich, cu succese eminente. In atari teneri de cea mai buna speranta face natiunea nostra o acquisitiune buna chiaru in acca specialitate, de care avem mare lipsa si in care ne aflam asa putinu reprezentati. Gratulam numitilor teneri, a celea si succese frumose si in vieti a practica, cu care s'u distinsu in studiul teoretic!

Unu securu tractatu despre institutele de corectiune.

(Urmare.)

Despre temnitiele seu carcerile din Francia ne da o icona unu estrasu din predicele, ce se tienuta in presentia lui Ludovicu XVI, in cari se dice: „Starea, in care se afla inchisorile din imperiul Majestaticei Vostre, trebuie sa

storea lacrimi si din ochi omului celu mai tare de inima, candu intra in ele, sa le cercedie.

Unu locu de detinere numai prin o injuria inspaimantatoare poate deveni unu locu de desperatiune. Este adeveratu, ca judecatorile se nesuiescu, a usiurata starea nefericitoru, inse despoiatu de mediile cele necesarie spre emeudarea acelor spelunci inveninate, nu potu respunde la rogariile acelor nefericiti, fara numai co o tacere intunecata. Da! domnitorule! eu amu vedutu pre acei miseri. Zelul meu me constringe ca pre apostolulu, sa-mi stimdu oficialu; — da! i-amu vedutu astu-feliu, ca jacendo in spelunci i-gretiosietorie, pline de morburi conagiase si de necuratenia, in bratiele noastre binecuvantau momentulu celu feritul, candu fura dusi in urma la siasotu. O Ddieu! se poate, ca intre suditii unui domnitoru bunu sa fie omeni, caror a siasotulu sa le fie o binecuvantare! — Si poate omulu imaginu, la ce estremitate au trebutu sa fie ajunsu starea inchisorloru din cestiune, candu unu preotu de pre amvonu vorbesce astu-feliu in presentia unui rege.

Iera in ce stare se aflau inchisorile din Danemarci a inca si in deceniiile din-taiu a secolului acestuia, ne atestedia raportula anuale alu unei societati insarcinante cu reformarea carceriloru, in carele se dice despre acelui tempu: „Atunci multi nu-si poteau imaginu, ca la unu carcere aru poti lipsi o garnisona tare de militia, cu atat' mai putinu, cu catu o tractare grobiana, lantiurile si searele de mani si de gatu aru poti deveti superflue. Pre stratele publice intreprindea pre atunci carnificele si servitorulu lui scaandalos'a inferare. Unu lucru de tota dina er, a vedu, cum se manau condamnati pre strate in ciudi mari la lucru de edificare si sera la inchisoru, si nu-i venea nimenui in minte, de a si pune intrebarea, ca ore miserii acestuia nu voru trebutu sa cada in celu mai mare indiferentismu, seu sa se iritedie spre ura si resbunare catra o populatiune, care asi nebunesce le rapescu si remastia ultima de pudore."

E poc'a cea noua a institutoru de corectiune.

O epoca noua se incepe in desvoltarea institutoru corectorie cu renuntul englesu amintito John Howard. Elu au datu impulsul spre o reformare sistematica in privintia acestuia, vorbndu si scriindu cu mare zelu si caldura si arendu, ca carcer le in form'a si modulu ce sa aflau, ruinedia fisicalmente si spiritualmente pre nenorocitii, cari se aruncau intr'ensele. Elu au fostu celu din-taiu carele au statoritu principiile adeverate pentru institutele de corectiune, adeca nu numai pedepsa, seu suferirea pedepsei ci si coregerea, si pentru realizarea acestor principii separare si ocupatiune pentru cei detinuti.

Incepandu-se reforma inchisoriloru in sensulu acestuia, au inceputa a se edifici spre acestu scopu edificii anume cu incaperi sanatosu si corespondentorie. Detinutii se aplicara la totu felul de meserii, dupa cari atat' sub tempulu detinutii sa contribue la desdaunarea specelor, ce le avea statulu cu ei, catu si cu deosebire dupa eliberarea loru, sa-si poata castigat cele de lipsa pentru sustinerea loru si a familiei loru intr'unu modu onestu.

Totu odata au inceputu a se punu totu mai mare ponderositate pre scopu celu morale, ce trebuie sa-lu aiba pedepsa. Pedepsa trebuie adeca sa tiennesca inainte de tota la coregerea seu indrepertarea morale a celui alunecatul pre calea saptelor criminali, caci numai atunci va fi salutar si pentru celu o sa sufera, si pentru statu si pentru societatea omenesca. Pedepsa corectionale are sa tiennesca intr'acolo, ca sa asigure pre statu si pre suditi contra criminalistilor si pre venitorio, nu numai pana voru si acesti detinuti sub pedepsa. Acestea se poate ajunge numai inflontandu prin midiloce rationali si corespondentorie asupra edu-

cationei criminalistului, carele seu n'au avutu parte de educatiune seu au avutu o educatiune rea. Actu nu suntu nici de cum corespondentorie mid lokale esteriore, d. e. pedepsa corporale, tortura si alte de felul acestuia. In casul acestuia se apara cine-va bunu seu indreptatu, dara in adeveru totu omu reu remane, si binele ce-lu face cine-va de frica, in sensulu moralei nu este fapta buna. La acestia se potu aplicu cuvantele scriitoru lui latino: „Et prodesse volunt mal i formidine pellis.“ Vointia acelor omeni cari numai de fric'a pelei se silescu a face bine, remane in genere o vointia rea. Purtarea si vietuirea loru cea buna este ca si sfundi a portata de ventu, este ca si spuma ce se arata in undele apei.

(Va urmá)

Sabiuu 28/3 1874.

In septamana trecuta Mercuri in 25 Martie s'a tienutu aici prim'a adunare generala a instit. de creditu si de economii „Albin'a.“ De fatia au fostu 36 membri representandu preste totu 147 voturi. La II^{1/2} ore n. amedi, presedintele d. Dr. Alexandru Mocioni deschide sedintia prin o cuvantare alesa salutata cu aplause din partea celor presenti. Il. sea areta difficultatile cu cari au avutu a se lupta consiliul in decursul periodului trecutu, pedepse, cari au trebutu sa le invinga si obstatul, ce au trebutu sa superedie.

In urm'a acestei d. directoru V. Romanu, da cetire raportului consiliului de administratiune despre agendele institutului in anul espiratu. Credintu, ca raportul acestuia impreuna cu bilantiul se voru da in curendu publicitatiei, me marginescu a aminti numai, ca venitulu brutto alu societatii in periodulu pana 31 Dec. a. tr. se urca preste 52,000 fl. iera venitulu netto preste 23^{1/2} mii. Impartindu-se venitulu acestu in sensulu statutelor (stergerile suntu ceva cam rigorose) resulta, ca valoarea cuponului din Iuliu a unei actiuni se platesc cu 644 fl.

Pentru scopuri filantropice s'u impar-tit 400 fl. anume: Asociatunei tranne 100 fl. Alumneului nationalu din Temisoara 100 fl. scoleloru de fetite din Oradea-Mare, Clusiu si Abrudu 200 fl.

Raportu comercial.

Sabiuu 31 Martiu n. Tempulu schimbaciusu mai multu amintintia decat ploua. Ventu destulu. Ter-gulu a fostu cantautu binisioru; dar preturi suntu s'u tienutu, fiindu intrebare de tote cerealele aduse in piata. Grav 7 fl. 67 xr. frumosu, 7 fl. 33 xr. mestecatu, 7 fl. 13 xr. qualit. infer.; scar'a 5 fl. — xr. pana 4 fl. 67; orzu 4 fl. 33; ovesu 2 fl. pana 1 fl. 73 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 87—4 fl. — xr.; cartof 2 fl. 40 xr. galata austriaca.

Canepe a 18—20 fl. maj'a.

Linte 6 fl. 67 xr.; mazare 6 fl. 67 xr., Fasolea 5 fl. 67 xr.

Fenu legatu 1 fl. 30, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scute 70 xr., maj'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. anstr.

Carnea de vita 18—22 cr. p., de porcu 26 xr. Un-

sore 79 xr. pana la 1 fl. 20 cup'a.

Budapest'a 28 Martiu. Tempulu din septamana trecuta a fostu preste totu uscatu, daru totu deodata schimbaciusu, candu ca sora candu norosu si cu venituri continue. Semenatulu de primavera precum si in crânilu in gradini a progresat binisioru; este de temutu ince ca venturile cele neintrerupte voru absorbe putin'a umedie, ce a cadiutu pre pamentu in septamana de mai inainte. Totu venturile se vede ca imprede vegetatiunea, cu totu ca caldură a sa urcata dela 5—9%. Pentru pomi si pentru vitia de via se poate ca stagnarea acesta se sia o bunatate, si de aceea multi sperdia ca in anul acestuia va fi unu cules bogat de pome. — Navigatiunea pre Dunare s'a mai inlesnuitu si si inceputu a sosi mai multe naii cu cereale; alte multe naii cu cereale suntu pre drumu in susul Dunarii spre Budapest'a. Cu totu aceste comeciu de cereale nu arata o vieta considerabila nici aici in locu, precum nici in piatile din provincia. Causa se dice a fi lipsa de provisiune.

Comerciul de cereale din locu este linisit. Gradul cam 50,000 maji vendutu in piata s'a radi-catu cu 15—20 xr. mai multu ca in septamana precedenta. In terminu a mersu cam 7 fl. 95 xr. Secar'a a avutu mai putinu cautare ca in septamana precedenta si a scadutu cu 10—15 xr. din pretiul avutu. Ordinul asemenea s'a cantautu reu. Celu romanescu s'a vendutu cu 3 fl. 40 xr. per 72 punti. In terminu cu 3 fl. 45—46 xr. Si cucuruzulu s'a mai extinutu; celu banatianu in terminu la inceputul septamanei a fostu cu 4 fl. 82—83 xr. si la finea septamanei 4 fl. 73—73 xr.; pre Aprilie Maiu s'a vendutu o povara cucuruzulu banatianu cu 4 fl. 70 xr. maj'a. Ovesulu la inceputul septamanei s'a tienutu bine; catra fine a datu inapoi cu 5 xr. Si in terminu au scadutu pretiurile, dela 2 fl. 44—46 xr. au venitul in josu pana la 2 fl. 41—42 xr. a 50 punti vienesi.

Lan'a. In septamana acesta s'u vendutu circa 600 maji lana de midilocu si calitate inferioara.

Preturi au remas u nealterate fatia cu cele din septamanele trecute.

Porsi. In piata de aici abia se afia 24,000 capete spre ingrasare, o diferinta mare fatia cu anul trecutu. Cu totu acestea preturi suntu in favoarea cumpeatorilor. Preturi notate: porsi unguresci de 250 puncti cu 35—37 xr., serbesci de 244—320 puncti cu 35—36 xr. punctul, esportul 37 xr. punctul. Provisiunea piatiei a fostu in septamana trecuta 32,000 capete.

Unsoreea se bucura de putinea cautare. Preturi unsorei, slaninei si secului suntu pre locu.

Miere galbena curata cu 22—22^{1/2} fl. alba 23—24 fl. maj'a.

Cera din man'a prima cu 82 fl.; din a doua man'a cu 85 fl. si calitate mai bune 96—98 fl.

Legumele se tienu in preturi de mai inainte. Piele de oie in cauta forte buna. In septamana trecuta s'a vendutu circ' a 10,000 bucăti specii diverse si adeca: serbesci cu 135—144 fl. legatur'a (102 darabe), nemtesci usiore cu 2 fl. 40—80 xr., grele cu 3 fl. 40—4 fl. 60 xr. parechi'a. Piele de miel s'u vendutu circ' a 6000 bucăti cu 75—90 fl. legatur'a. Piele de capra au fostu putine, abia vre-o catre-a suntu din Bosnia si s'u vendutu cu 130 fl. legatur'a.

Piele lucrata. Comerciul cu articululu acestu este putinu animat. Casele cele mari comerciale cumpara cu rezerva cea mai mare. Preturi marcate suntu: talpa de calitate usiore cu 95—100 fl., calitate gheia 102—105 fl., batuta 103—106 fl.

Burs'a de Vien'a.

Din 19/31 Martie 1874.

Metalicele 5%	69 15
Imprumutul nationalu 5% (argintiu)	73 70
Imprumutul de statu din 1860	103 —
Actiuni de banca	963 —
Actiuni de creditu	207 —
London	75 —
Obligationi de desdaunare Unguresci	74 50
" " Temisoreno	74 —
" " Ardelenesci	73 —
" " Croato-slavone	75 50
Argintu	105 50
Galbinu	— —
Napoleonu d'auru (poli)	8 95

Concursu.

Se publica pana in 4 Aprilie a. c pentru vacanta parochia de a III clasa Moresiu Sân-Georgia (Maros szt. György) in scaunul Muresiului.

Emolumentele suntu:

- Casa parochiala, cu gradina mărișiora.
- 15 jugere de pamentu.
- de tota famili'a 2 metri de bătate cu graantiulu.
- De tota famili'a 2 dile de lucru.
- Stola prin sinodulu protopresbiteralu hotarita..

A caror'a curatul venitul trece preste 400 fl. v. a.

Concurrentii voru avea a-si asculta recursele sele, pana la terminulu disu, respectivul domn protopresbiteru Parteniu Trombitasiu de Bettenu in Muresiu Osiorhei.

Maros Szt. György, 5 Martie 1874.

Comitetul parochialu in contielegere cu respectivul domn protopresbiteru.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante Uroiu, si filiei Carpenisu de clas'a a III in protopresbiteralu gr. or. alu Ioagiu I, statutorie din 153 familii, se scrie concursu pana la dumineac'a Tomei in 7 Aprilie a. c.

Emolumentele suntu:

- Casa parochiala cu gradina de legumi.
- Venituri stolare, si 102 ferdele (a 22 cup'e) cucurozu sfarmatu.
- Portiune canonica: a doua locuri araturi de 4 cara cucurozu, b) trei locuri araturi de 4 ferdele semenatora de greu, c) o curchista de 1000 fire curchiu, doua cemeteriu cu pomi si de unu caru de fenu, cari totu la